Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en verwante rechten op het gebied van de satellietomroep en doorgifte via de kabel [1]

(92/C 98/17)

De Raad heeft op 26 september 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 57, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de werkzaamheden dienaangaande was belast, heeft haar advies op 5 februari 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pardon.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 294e zitting (vergadering van 26 februari 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. In Richtlijn 89/552/EEG van 3 oktober 1989 [2] betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lid-staten inzake de uitoefening van televisieomroepactiviteiten, ook wel de „televisie zonder grenzen"-richtlijn genoemd, zijn de onderwerpen „auteursrecht" en „verwante rechten" niet geregeld.

1.2. In de zin van de Berner-Conventie omvat het „auteursrecht" aan scheppers van werken van letterkunde en kunst verleende eigendoms- en persoonlijkheidsrechten.

1.3. „Verwante rechten" zijn, zoals de term al zegt, verwant met het auteursrecht en waarborgen bepaalde categorieën personen of ondernemingen die bijdragen tot het scheppen van culturele werken een inkomen uit hun activiteiten.

1.4. Op filmgebied is de producent de exclusieve cessionaris van de auteursrechten. Hij kan dit exclusieve exploitatierecht overdragen aan de distributeur die, op zijn beurt, exploitatierechten verleent aan de exploitant; gelijktijdig garandeert de producent de distributeur — en deze op zijn beurt de exploitant — o.m. dat het werk niet via de televisie zal worden verspreid.

1.5. Zoals het Hof in het arrest van 18 maart [zaak 62/79, Coditel, *Jurisprudentie van het Hof van Justitie*, (Jurispr.) 81, blz 881] heeft overwogen, „zijn de problemen die de eerbiediging van het recht van de producent van een cinematografische film in verband met de vereisten van het Verdrag oproept, niet dezelfde als bij letterkundige en kunstwerken die het publiek ter beschikking worden gesteld door het in omloop brengen van de materiële drager van het werk, zoals het geval is bij boeken of grammofoonplaten; de film behoort tot de categorie letterkundige en kunstwerken die ter beschikking van het publiek worden gesteld bij wege van onbeperkt herhaalbare voorstellingen, en waarvan het verhandelen ongeacht de wijze van verspreiding onder het publiek — bioscoop of televisie — tot het dienstverkeer behoort." (Arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 1982, zaak 262/81, Coditel, Jurispr., blz. 3400 en 3401.)

1.6. Met dit richtlijnvoorstel wordt beoogd, Richtlijn 89/552/EEG op het stuk van de auteurs- en verwante rechten aan te vullen.

1.7. Doel van dit richtlijnvoorstel is, in EG-verband een beleid ten uitvoer te leggen dat het scheppen van kunstwerken bevordert en de scheppers daarvan in juridisch en economisch opzicht en qua persoonlijkheid terdege beschermt.

1.8. Het Comité onderschrijft dit doel, aangezien verspreiding via de omroep en televisie zonder grenzen in wezen thans een reëel gegeven zijn, en daarmee het in artikel 59 van het Verdrag neergelegde beginsel van het vrij verrichten van diensten daadwerkelijk wordt toegepast.

1.9. Het is dan ook zaak dat houders van auteurs- en verwante rechten ten volle van de Europese dimensie van de verspreiding kunnen profiteren. Een dergelijke aanpak is onontbeerlijk, vooral om het produceren van Europese films en meer in het algemeen, het produceren van audiovisuele werken te kunnen bevorderen.

1.10. Algemeen kan worden gesteld dàt dit richtlijnvoorstel gericht is op verbetering van de bescherming van de intellectuele eigendom in Europa en op totstandbrenging van een scheppend Europa dat die naam verdient.

1.11. De huidige situatie op technologisch gebied, b.v. op het gebied van satellietomroep, blijkt niet altijd gemakkelijk te rijmen met de denkbeelden die in de diverse nationale wetgevingen zijn neergelegd, o.m. in de wetten ter bescherming van de rechten op het stuk van de intellectuele eigendom.

1.12. De rechtsonzekerheid met betrekking tot plaats en tijdstip waarop het auteursrecht relevant wordt, en

[1] PB nr. C 255 van 1. 10. 1991, blz. 3.
[2] PB nr. L 298 van 17. 10. 1989, blz. 29.

de wijze waarop dit auteursrecht wordt toegepast, heeft de ontwikkeling van satellietomroep danig belemmerd.

1.13. Een en ander levert aanzienlijke problemen op, nl. zowel voor rechthebbenden die bij een uitzending per satelliet van hun rechten geen gebruik kunnen maken, als voor omroepen die de voor een uitzending per satelliet benodigde rechten niet kunnen verwerven.

1.14. Ten einde het thans bestaande juridische vacuüm op het vlak van satellietomroep op te vullen, tracht de Commissie duidelijke spelregels vast te stellen, waarmee zowel rechthebbenden als omroepen hun voordeel zullen kunnen doen. Om te vermijden dat op één uitzending legio wettelijke voorschriften van toepassing zijn, dan wel eventueel hierop geen enkel wettelijk voorschrift van toepassing is, stelt de Commissie voor, precies te omschrijven, wat moet worden verstaan onder een uitzending per satellietomroep waarvoor door rechthebbenden toestemming dient te worden verleend.

1.15. Luidens die omschrijving is de omroep die als enige beslist, op welke plaats en welk tijdstip wat wordt uitgezonden, d.w.z. een bepaald programma de ether in gaat, aansprakelijk voor deze omroephandeling. Hieruit volgt dat deze omroep om toestemming dient te verzoeken op het tijdstip dat en op de plaats waar deze handeling plaatsheeft.

1.16. Uiteraard wordt over de door de rechthebbenden te verlenen toestemming vrij onderhandeld. Derhalve is het zaak dat de verdragsluitende partijen tot een overeenstemming komen waarbij o.m. rekening is gehouden met het gebied waarbinnen de geplande uitzending kan worden ontvangen en met alle gevolgen die uitzending van een bepaald programma per satellietomroep met zich mee kan brengen voor de verdere exploitatie van een werk of zelfs met de vergoeding voor andere wijzen waarop van dit werk gebruik wordt gemaakt.

1.17. Dit richtlijnvoorstel laat de bepalingen van het Verdrag aangaande de mededingingsregels onverlet.

1.18. Derhalve kan dit richtlijnvoorstel alleen maar aansluiten bij de beginselen die op dit gebied zijn neergelegd in het arrest van het Hof van 6 oktober 1982 in de zaak 262/81, Coditel (Jurispr., blz. 3401 en 3402):

„15. De enkele omstandigheid dat de houder van het auteursrecht op een film het recht om deze film gedurende een bepaalde periode op het grondgebied van een lid-staat te vertonen en dus de uitzending ervan door derden te verbieden, aan een uitsluitende licentiehouder heeft verleend, volstaat echter niet om een dergelijke overeenkomst als doel, middel of gevolg van een door het Verdrag verboden mededingingsregeling aan te merken.

16. Immers, gelet op de kenmerkende eigenschappen van de filmindustrie en de filmmarkt in de Gemeenschap, met name ter zake van de nasynchronisatie of ondertiteling ten behoeve van publiek uit onderscheiden taalgebieden, de mogelijkheden van televisie-uitzending en het financieringsstelsel van de Europese filmproduktie, is een alleenvertoningsrecht op zichzelf niet van dien aard dat de mededinging erdoor wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

17. Vallen derhalve het auteursrecht op een film en het daaruit voortvloeiende vertoningsrecht naar hun aard niet onder de verbodsbepalingen van artikel 85, de uitoefening ervan kan evenwel, indien als gevolg van de economische of juridische context de distributie van films merkbaar zou worden beperkt of de mededinging op de filmmarkt, gelet op de eigen aard hiervan, vervalst, onder bedoelde verbodsbepalingen vallen."

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. *Ad artikel 1, sub a): Satelliet*

In dit richtlijnvoorstel wordt terecht geen onderscheid gemaakt tussen omroepsatellieten die met een hoger zendvermogen werken op frequenties die voor ontvangst door het publiek zijn bestemd en door iedereen rechtstreeks kunnen worden ontvangen en telecommunicatiesatellieten die met een veel lager zendvermogen programmasignalen verspreiden. Verspreiding van programmasignalen via een telecommunicatiesatelliet dient uit het oogpunt van auteurs- en verwante rechten gelijk te worden gesteld met uitzending per omroepsatelliet, aangezien deze zaken met elkaar vergelijkbaar zijn.

2.2. *Ad artikel 1, sub b): Openbare mededeling per satelliet*

2.2.1. Krachtens de Toelichting bij de voorgestelde tekst bestaat de openbare mededeling uit een ongedeelde beslissing betreffende zowel de inhoud als de uitzending van de programmadragende signalen, en vindt deze openbare mededeling plaats in de lid-staat waar de omroeporganisatie deze ongedeelde beslissing neemt. Volgens de Franse versie van punt 5 van het „Commentaar bij de artikelen" is deze plaats in de regel de plaats van vestiging van het hoofdkantoor van de omroeporganisatie.

2.2.2. Zo omvat de uitzendingshandeling niet alleen het maken en verspreiden van programma's, maar ook de beslissing over de plaats vanwaar uit de uitzending plaatsvindt. Vaststelling van de plaats waar deze handelingen plaatsvinden en bepaling van de aansprakelijkheid daarvoor, houden in dat vastgesteld wordt, op welke plaats en door wie de beslissing daaromtrent is genomen en niet eenvoudigweg, waar en door wie de uitzending in kwestie is verzorgd. De plaats waar de relevante handeling is geschied en de juridische aansprakelijkheid worden dan ook gerelateerd aan de beslissingsbevoegdheid en niet slechts aan de materiële uitzendingshandeling.

2.2.3. Hierop geldt evenwel één uitzondering, nl. ingeval de plaats waar de beslissing is genomen in een niet-lid-staat ligt, terwijl de uitzending in één van de EG-lid-staten zou plaatsvinden. Mocht deze regel namelijk worden gehandhaafd, dan zou dat in dergelijke gevallen ertoe leiden dat toepassing van de wettelijke voorschriften van landen die niet onder het toepassingsgebied van deze richtlijn vallen, zou kunnen uitmonden in wettelijke voorschriften die op het stuk van de auteursrechten minder bescherming bieden.

2.2.4. In een dergelijk geval kunnen de EG-lid-staten naar eigen goeddunken bijzondere regels vaststellen en b.v. bepalen dat het land waarin de uiteindelijke handeling van uitzending naar de satelliet plaatsvindt, d.w.z. het land waarin het signaal wordt ingevoerd, beschouwd wordt als het land waarin openbare mededeling per satelliet plaatsvindt, ingeval het signaal afkomstig is uit een niet-lid-staat.

2.2.5. De woorden „inhoud van de programmadragende signalen" lijken enige verduidelijking te behoeven.

2.2.6. Mochten daarmee namelijk de gezamenlijke programma's van het tv-station bedoeld zijn, dan is duidelijk dat in de regel dezelfde rechtspersoon die daarover een beslissing neemt, dat ook in het geval van de uitzendingshandeling doet. In dit geval levert het feit dat het daarbij om één en dezelfde persoon gaat geen problemen op.

2.2.7. Iets anders is, wanneer daarmee de inhoud van de afzonderlijke door het tv-station verspreide programma's wordt bedoeld. In dat geval wordt de beslissing genomen door de producer van het programma, die uiteraard de verantwoordelijke van het tv-station kan zijn, maar die ook een onafhankelijk producer dan wel de verantwoordelijke van een ander tv-station kan zijn dat dit programma heeft geproduceerd. In laatstgenoemd geval gaat het bij de eigenlijke beslissing niet om één en dezelfde persoon.

2.2.8. Deze dualiteit wordt nog verscherpt indien de plaats waar elk van de beslissingen wordt genomen, gezien het programma en de uitzendingshandeling, in verschillende landen is gelegen.

2.2.9. Daarom lijkt ervan te moeten worden uitgegaan dat de eerste interpretatie van de woorden „inhoud van de programmadragende signalen" de juiste is. Duidelijkheidshalve dient dit echter te worden gepreciseerd.

2.2.10. Aan het slot van artikel 1, sub b), is het volgende bepaald: „Er is geen sprake van een openbare mededeling per satelliet, wanneer de keten van uitzendingsmiddelen tussen de plaats waar de beslissing over zowel de inhoud als de uitzending wordt getroffen, en het uitzenden van de betrokken signalen door de satelliet wordt onderbroken."

2.2.11. In dit richtlijnvoorstel wordt niet duidelijk aangegeven, op welke plaats de openbare mededeling geschiedt, in geval de verspreiding uiteindelijk nà deze onderbreking plaats vindt.

Het lijkt logisch te veronderstellen dat deze plaats — uitzonderingen daargelaten — in het algemeen het werkelijke hoofdkantoor van de tv-station is, aangezien daar de beslissingsbevoegdheid ligt en daar normaliter een beslissing over de inhoud van de programma's is genomen, die één van de twee bestanddelen van de openbare mededeling vormt.

2.2.12. Evenals in punt 6 van het „Commentaar bij de artikelen" wordt in considerans nr. 15 gezegd dat „bij de verwerving van de rechten de betrokkenen in het kader van de overeen te komen vergoeding rekening kunnen houden met het daadwerkelijke of potentiële aantal kijkers in het gehele ontvangstgebied".

2.2.13. Uiteraard is dat niet het enige in dit verband te hanteren criterium, en dient tevens vooral rekening te worden gehouden met het tijdstip waarop de beschermde werken worden uitgezonden, met de totale opbrengst van het gebruik van door auteursrechten beschermde werken, enz.

2.2.14. Deze bij de beoordeling gehanteerde criteria zijn stuk voor stuk van zeer veel belang, aangezien zij bepalend zijn voor de berekening van de economische vergoeding voor de door de rechthebbenden verleende toestemmingen.

2.2.15. Dergelijke bepalingen ontbreken evenwel in het corpus van deze richtlijn.

2.2.16. Bij onstentenis van dergelijke bepalingen dreigt het gevaar dat een aantal gebruikers druk gaat uitoefenen op de nationale wetgever om te bereiken dat deze maatregel neemt, waardoor deze bepalingen worden gemitigeerd of die zelfs daarmee strijdig zijn.

2.2.17. Bij verspreiding van programma's via omroepsatellieten is uitsluitend het recht van het land van uitzending en niet dat van de landen van ontvangst aan de orde [zie doc. COM(91) 276 def., punt 14, blz. 11]. Bijgevolg dient men zich te baseren op het denkbeeld dat de auteursrechtelijk relevante gebruikshandeling, nl. verspreiding van programma's via satelliet, in het land van uitzending plaatsvindt en niet in alle landen waarin de programmadragende signalen direct kunnen worden ontvangen [zie doc. COM(91) 276 def., punt 15, blz. 12].

2.2.18. De betrokkenen dienen bij overeenkomst de relevante zones van ontvangst vast te leggen.

2.3. *Artikel 1, ad c): Doorgifte via de kabel*

Ten aanzien van dit artikel is de vraag gerezen of de woorden „ongewijzigde doorgifte" voldoende rekening houden met het feit dat programma's gecodeerd kunnen worden doorgegeven. Naar de mening van het Comité zouden ook gecodeerde programma's aan de onderhavige richtlijn moeten worden onderworpen. Ook versterking van het signaal dient als „ongewijzigde doorgifte" te worden gezien.

2.4. *Ad artikel 1, sub d): Omroepuitzending*

2.4.1. Men kan zich afvragen of de definitie daarvan niet strijdig is met de artikelen 11 en 11 bis van de Berner Conventie.

2.4.2. Uitzending „per draad" wordt namelijk beschouwd als openbare voorstelling die onder artikel 11 van deze Conventie valt, terwijl „draadloze" uitzending wordt beschouwd als omroephandeling die bijgevolg onder artikel 11 bis valt. Derhalve kan men zich afvragen of het niet zaak is, de woorden „per draad" te schrappen, zodat een tegenstrijdigheid met de bepalingen van de Berner Conventie wordt vermeden.

2.5. *Ad artikel 2: Uitzendingsrechten*

De titel „Rechten van de auteurs", of gewoon „Auteurs" zou beter passen en zou stroken met de titel van resp. artikel 4: „Uitvoerende kunstenaars" en van artikel 6: „Omroeporganisaties".

2.6. *Ad artikel 3: Verwerving van uitzendingsrechten*

2.6.1. In artikel 3, lid 1, wordt naar de mening van het Comité met het woord „recht" niet zozeer bedoeld het recht zelf dat in artikel 2 wordt genoemd, doch veeleer de toestemming die op basis van dit recht kan worden gegeven. Om deze reden verdient het aanbeveling het woord „recht" door „toestemming" te vervangen.

2.6.2. Het Comité onderschrijft het beginsel dat verwerving van rechten voor uitzending per satelliet uitsluitend op contractuele wijze kan geschieden. Deze oplossing strookt met een betere bescherming van de auteursrechten door middel van een verbod van wettelijke licenties.

2.6.3. Uit de Toelichting, eerste deel onder 35 en 36 (blz. 22, 23) alsmede uit het tweede deel onder 15 (blz. 37) blijkt dat de Europese Commissie van mening is dat dit in artikel 3, lid 1, neergelegde beginsel in zijn algemeenheid, d.w.z. zowel voor auteurs als voor houders van verwante rechten, dient te gelden. Dit volgt echter niet zonder meer uit de bepaling in artikel 3, lid 1, noch uit de daaropvolgende bepalingen. Ten einde deze discrepantie op te heffen, zou naar de mening van het Comité in artikel 3, lid 1, niet alleen gerefereerd moeten worden aan de auteurs als rechthebbenden, maar tevens aan de houders van verwante rechten.

2.6.3.1. In punt 15 van het „Commentaar bij de artikelen" wordt zeer terecht gesteld dat „ten aanzien van de uitzending per satelliet van een radio of een televisieprogramma slechts het recht van die lid-staat van toepassing (zal) zijn waar de verantwoordelijke en ongedeelde beslissing over inhoud en uitzending van de programmadragende signalen wordt getroffen".

2.6.3.2. Om de redenen genoemd onder 2.6.1 en 2.6.2 stelt het Comité voor, artikel 3, lid 1, als volgt te wijzigen:

„De lid-staten waarborgen dat de op basis van dit hoofdstuk vereiste toestemming van auteurs en houders van verwante rechten inzake de openbare mededeling per satelliet uitsluitend op contractuele wijze kan worden verkregen."

2.7. *Ad artikel 4: Uitvoerende kunstenaars*

2.7.1. In dit artikel dient de bepaling te worden opgenomen dat verwante rechten auteursrechten onverlet laten, en geen van de bepalingen van deze richtlijn zodanig mag worden geïnterpreteerd dat daardoor de uitoefening van de auteursrechten door de houders ervan wordt beperkt (zie art. 1 van het van 1961 daterende Verdrag van Rome).

2.7.2. Het Comité onderschrijft het standpunt van de Commissie dat „teneinde te vermijden dat het recht van uitvoerende kunstenaars inzake de openbare mededeling per satelliet wordt uitgehold" [doc. COM(91) 276 def. — SYN 358 — Tweede deel, Toelichting onder 20, blz. 38] het noodzakelijk is in de onderhavige bepaling tevens een opname- en verveelvoudigingsrecht op te nemen. Bij het Comité is echter wel de vraag gerezen, hoe artikel 4 zich verhoudt tot de rechten neergelegd in hoofdstuk II van de richtlijn betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde met het auteursrecht verwante rechten [doc. COM(90) 586 — SYN 319] [1], waarin de noodzakelijke harmonisatie van de primaire rechten van uitvoerende kunstenaars, omroeporganisaties en producenten van fonogrammen op een andere wijze is vorm gegeven. Naar de mening van het Comité dienen beide voorstellen beter op elkaar te worden afgestemd.

2.7.3. Binnen het Comité zijn vragen gerezen met betrekking tot het door de Commissie in het Tweede deel (Commentaar bij de artikelen), Toelichting bij artikel 4 onder 21 (blz. 38) gestelde in relatie tot de richtlijn betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde met het auteursrecht verwante rechten [doc. COM(90) 586 — SYN 319]. Uit deze toelichting blijkt dat de Commissie niet wil ingrijpen in de in vele lid-staten bestaande regelgeving op basis waarvan veelal een vermoeden van overdracht van rechten aan de filmproducent geldt. Een dergelijke regeling omvat in het algemeen geen waarborgen op basis waarvan uitvoerende kunstenaars (en auteurs) een adequate, d.w.z. rekening houdend met de aard en omvang van de verdere exploitatie, vergoeding moet worden betaald. Nu dergelijke waarborgen wel in de richtlijn betreffende het verhuurrecht zijn opgenomen, zou aan deze problematiek naar de opvatting van het Comité nader aandacht dienen te worden besteed binnen het kader van het op elkaar afstemmen van beide richtlijnen.

2.8. *Ad artikel 5: Vergoeding voor het gebruik van geluidsdragers*

2.8.1. Naar de mening van het Comité moet het harmoniserende effect van de bepaling in artikel 5 zeer

[1] PB nr. C 53 van 28. 2. 1991, blz. 35.

gering worden geacht door de ruime mate van keuzevrijheid die de lid-staten is gelaten terzake van aanwijzen van „rechthebbende(n)". Bovendien doet de huidige redactie van artikel 5 geen recht aan de opvatting dat uitvoerende kunstenaars en producenten van geluidsdragers als volstrekt gelijkwaardige houders van verwante rechten dienen te worden beschouwd.

2.8.2. In dit verband zij verwezen naar artikel 5, lid 2, van de *Draft European Convention relating to questions on copyright law and neighbouring rights in the framework of transfrontier broadcasting by satellite* [CDMM(91) 43], waarin beide groepen als (originair) „rechthebbende" zijn aangewezen.

2.8.3. Ook de voorkeur van het Comité gaat uit naar het aanwijzen van beide groepen als „rechthebbende" terzake van de „éénmalige passende vergoeding". Aan het artikel zou daarnaast een bepaling kunnen worden toegevoegd op grond waarvan deze vergoeding gelijkelijk tussen beide groepen rechthebbenden verdeeld dient te worden.

2.9. *Ad artikel 7: Beperkingen van de rechten*

2.9.1. Ad artikel 7, lid 1

2.9.1.1. Krachtens het bepaalde in dit artikel mogen de lid-staten een afwijking van de in de artikelen 4 t/m 6 bedoelde bescherming toestaan, nl. in het geval van „het uitsluitend voor onderwijs of wetenschappelijk onderzoek bestemde gebruik".

2.9.1.2. Zonder daaraan te willen tornen, dient evenwel te worden bedacht dat er thans tal van particuliere en op hoofdzakelijk commerciële grondslag opererende onderwijsinstellingen zijn die peperdure beroepsopleidingscursussen geven. Daarnaast dient te worden bedacht dat op grond van deze uitzonderingsbepaling educatieve zenders geheel buiten het toepassingsgebied van deze richtlijn zouden vallen, hetgeen onaanvaardbaar is.

2.9.2. Ad artikel 7, lid 2

De bepaling van artikel 7, lid 2, komt letterlijk overeen met de bepaling opgenomen in artikel 15, lid 2, Conventie van Rome (1961). Voor het overnemen van de laatste zin uit deze bepaling inzake de mogelijkheid tot het instellen van gedwongen licenties in de onderhavige richtlijn lijkt echter geen noodzaak te bestaan. Bovendien ontstaat hierdoor onduidelijkheid over de verhouding van deze bepaling tot artikel 3, lid 1, waarin is bepaald dat de toestemming slechts langs contractuele weg kan worden verkregen.

2.10. *Ad artikel 10: Handeling waarvoor toestemming is vereist*

2.10.1. Er zouden nadelen aan verbonden zijn, de lid-staten zelf te laten bepalen, wie auteur is. Dit zou ertoe kunnen leiden dat een aantal van degenen dank zij wier bijdragen één en hetzelfde programma kon worden geproduceerd, niet tegelijkertijd als auteur wordt erkend in de lid-staat waarin de handeling van primaire uitzending per satelliet plaatsvindt én in de lid-staat waarin deze uitzending via de kabel wordt doorgegeven.

2.10.2. Gebruikmaking van deze wettelijke licenties dient mogelijk te blijven in het uitzonderlijke geval dat er geen bevredigende contractuele regelingen kunnen worden overeengekomen, en het algemeen belang gebruikmaking van dergelijke licenties vergt.

2.11. *Ad artikel 11: Uitoefening van het recht op de doorgifte via de kabel*

2.11.1. Het Comité is er voorstander van dat het recht om doorgifte van een uitzending via de kabel toe te staan c.q. te verbieden uitsluitend door beheersmaatschappijen dient te worden uitgeoefend. Wel plaatst het Comité vraagtekens bij de draagwijdte van lid 2 van dit artikel, aangevuld met punt 36 van het „Commentaar bij de artikelen". Ook het Comité is van oordeel dat een rechthebbende die geen beheersmaatschappij met de behartiging van zijn rechten heeft belast, bij verspreiding van zijn werk aanspraak kan maken op vergoeding ten opzichte van de beheersmaatschappij die rechten van dezelfde categorie waarneemt, waarbij de hoogte van deze aanspraak beperkt is tot het bedrag dat de rechthebbende zou hebben ontvangen, indien deze de beheersmaatschappij met de uitoefening van zijn rechten had belast.

2.11.2. Duidelijkheidshalve dient te worden gepreciseerd dat de afzonderlijke houder ten opzichte van de kabelmaatschappij geen verhaalsrecht heeft.

2.12. *Ad artikel 12: Uitoefening door omroeporganisaties van het recht op de doorgifte via de kabel*

2.12.1. In dit artikel is bepaald dat de verplichting dat dit recht uitsluitend door beheersmaatschappijen kan worden uitgeoefend, niet van toepassing is op de rechten die een omroeporganisatie met betrekking tot haar eigen uitzendingen laat gelden.

2.12.2. Van deze uitzondering zouden auteurs en beheersmaatschappijen de dupe kunnen worden.

2.12.3. In bepaalde landen komt het namelijk veelvuldig voor dat kunstenaars hun auteursrechten niet aan beheersmaatschappijen, maar aan televisiestations overdragen. Geeft een televisiestation toestemming voor doorgifte van zijn uitzendingen via de kabel, dan wordt daarmee tegelijkertijd toestemming op het vlak van de auteursrechten verleend.

2.13. *Ad artikel 13: Algemene overeenkomst*

2.13.1. In punt 39 van het „Commentaar bij de artikelen" wordt het volgende gezegd: „Bijgevolg moeten rechthebbenden en kabelmaatschappijen ertoe worden

aangemoedigd, de doorgifte via de kabel van een of meer omroepuitzendingen door een of meer kabelmaatschappijen in één algemene overeenkomst te regelen." Voorts wordt in hetzelfde punt 39 nog het volgende gesteld: „Het is zaak van de betrokkenen of zij dergelijke algemene overeenkomst sluiten" en (zie punt 40 daarvan): „Hieruit volgt (...) niet dat de wederpartij er door een collectief onderhandelingsaanbod toe kan worden gedwongen harerzijds op constructieve wijze te onderhandelen."

2.13.2. Gepreciseerd dient te worden dat collectieve onderhandelingen en het sluiten van collectieve overeenkomsten geen verplichting vormen.

2.14. *Ad artikel 15: Voorkoming van misbruik van onderhandelingspositie*

2.14.1. De tekst van dit artikel is vaag en niet nauwkeurig genoeg. Ook de consideransen en de Toelichting kunnen dit euvel niet verhelpen.

2.14.2. Zo wordt gezegd dat het niet de bedoeling is dat „de betrokkenen ertoe worden gedwongen een akkoord te sluiten" (Samenvatting, blz. 5), „afbreuk (te) doen aan het exclusieve karakter van de rechten bij doorgifte via de kabel" (Toelichting, Algemene opmerkingen) en „dat geen van deze maatregelen ter bevordering van de verwerving van de kabelrechten aan het contractuele karakter van die verwerving afdoet;" (considerans nr. 22).

2.14.3. In wezen is het — zie punt 42 van de Toelichting (Commentaar bij de artikelen) — niet de bedoeling, de betrokken partijen te dwingen tot overeenstemming te komen of de verschuldigde vergoeding vast te stellen, maar juist te voorkomen dat door een van de betrokken partijen „een standpunt wordt ingenomen dat op generlei wijze door de concrete omstandigheden wordt gerechtvaardigd", b.v. wanneer deze partij „gewoonweg weigert tot onderhandelingen over te gaan", dan wel een „naar objectieve maatstaven volstrekt irrealistisch aanbod voor een overeenkomst" doet, of zelfs „een ongerechtvaardigd hoge of lage vergoeding" voorstelt.

2.14.4. In deze richtlijn dient de bepaling te worden opgenomen dat de lid-staten kunnen ingrijpen ingeval er geen overeenstemming kan worden bereikt.

2.14.5. Het onderscheid tussen nagaan of een voorgestelde vergoeding niet „ongerechtvaardigd hoog of laag" is en een systeem waarbij in geval van onenigheid tussen de betrokken partijen de vergoedingen door een derde worden vastgesteld, is van dien aard dat daardoor via de achterdeur het systeem van verplichte arbitrage weer opduikt, terwijl de Commissie juist uitdrukkelijk verklaart dat in de voorgestelde richtlijn niet getracht wordt, „toch bepaalde ideeën te doen aanvaarden die reeds tijdens de discussie rond het Groenboek « Televisie zonder grenzen » en bij de latere aanneming van de richtlijn zijn verworpen." (Toelichting, eerste deel, punt 5)

Gedaan te Brussel, 26 februari 1992.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH